

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 5 februari 1925 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande rörande ett å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921 antaget förslag till konvention angående obligatorisk läkarundersökning av barn och unga personer, som användas till arbete ombord å fartyg.

Genom en den 2 januari 1925 dagtecknad proposition, nr 7, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, anhållit om riksdagens yttrande rörande följande å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921 antagna

Förslag till konvention angående obligatorisk läkarundersökning av barn och unga personer, som användas till arbete ombord å fartyg.

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 25 oktober 1921 till sitt tredje sammanträde samt beslutit antaga vissa förslag angående obligatorisk läkarbesiktning av barn och unga personer, använda till arbete ombord å fartyg, vilken fråga innefattas i åttonde punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av ett förslag till internationell konvention,

antager efterföljande förslag till konvention att ratificeras av internationella arbetsorganisationens medlemmar jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen.

§ 1.

Med »fartyg» skall vid tillämpningen av denna konvention förstås varje i allmän eller enskild ägo varande båt, fartyg eller skepp, av vad slag som helst, vilket nyttjas i sjöfart till havs, krigsfartyg likväl undantagna.

§ 2.

Till arbete å andra fartyg än sådana, varå endast sysselsättas medlemmar av samma familj, må barn eller unga personer under aderton år användas

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 9 saml. 2 avd. 2 häft. (Nr 3.) 233 25

allenast efter företeende av läkarintyg, som utvisar lämplighet för dylikt arbete. Sådant intyg skall vara utfärdat av en av vederbörande myndighet godkänd läkare.

§ 3.

Fortsatt användande till sjöss av sådana barn och unga personer medges endast under förutsättning av förnyad läkarbesiktning, verkställd inom en tidrymd av högst ett år, samt företeende efter varje läkarbesiktning av läkarintyg om lämplighet för arbetet. Utlöper tiden för läkarintygs giltighet under löppet av en resa, skall likväl dess giltighet fortfara till resans slut.

§ 4.

I nödfall äger vederbörande myndighet medgiva yngling under aderton år att embarkera, oaktat han icke undergått undersökning, som föreskrives i §§ 2 och 3, detta dock allenast under villkor att dylik undersökning verkställs i den första hamn, fartyget därefter angör.

§ 5.

De officiella ratifikationerna av denna konvention skola, i enlighet med bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen, delgivas nationernas förbunds generalsekreterare och av honom inregistreras.

§ 6.

Denna konvention träder i kraft, så snart ratifikationerna för två medlemmar av internationella arbetsorganisationen inregistrerats av generalsekreteraren.

Den är bindande allenast för de medlemmar, vilkas ratifikationer inregistrerats hos sekretariatet.

Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem den dag, då dess ratifikation inregistrerats hos sekretariatet.

§ 7.

Så snart ratifikationerna för två medlemmar av internationella arbetsorganisationen inregistrerats hos sekretariatet, skall nationernas förbunds generalsekreterare därom notificera alla medlemmarna av internationella arbetsorganisationen. Han skall likaledes notificera dem inregistreringen av ratifikationer, som senare delgivits honom av andra medlemmar av organisationen.

§ 8.

Under förbehåll med hänsyn till bestämmelserna i § 6 förbinder sig varje medlem, som ratificerar denna konvention, att tillämpa bestämmelserna i §§ 1, 2, 3 och 4 senast den 1 januari 1924 samt att vidtaga erforderliga åtgärder för att göra dem effektiva.

§ 9.

Varje medlem av internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, förbinder sig att, i enlighet med bestämmelserna i § 421 av fördraget i Versailles och motsvarande paragrafer av de övriga fredsfördragen, tillämpa denna konvention på sina kolonier, besittningar och protektorat.

§ 10.

Varje medlem, som ratificerat denna konvention, kan, sedan 10 år förflutit från den tidpunkt, då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma

genom skrivelse, som delgives nationernas förbunds generalsekreterare för inregistrering. Uppsägningen träder icke i kraft förrän ett år, efter det den inregistrerats hos sekretariatet.

§ 11.

Internationella arbetsbyråns styrelse åligger att minst en gång vart tionde år förelägga generalkonferensen en redogörelse för denna konventions tillämpning och taga i övervägande, huruvida det finnes anledning att på konferensens dagordning upptaga frågan om konventionens revision eller modifierande.

§ 12.

De franska och engelska texterna till denna konvention skola båda äga vitsord.

Beträffande grunderna för Kungl. Maj:ts ifrågavarande hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionens innehåll.

Såsom av den ovan intagna texten till konventionsförslaget framgår, innehåller förslaget i huvudsak föreskrift *dels* att personer under 18 år icke utom i vissa angivna undantagsfall må användas till arbete å fartyg, vilket nyttjas i »sjöfart till havs», utan efter företeende av läkarintyg, som utvisar deras lämplighet för dylikt arbete, och *dels* att dylika personer må i fortsättningen användas till sjöss endast under förutsättning av förnyad läkarundersökning inom en tidrymd av högst ett år och företeende efter varje läkarbesiktning av läkarintyg om lämplighet för arbetet.

*Huvudsakliga
innehållet i
konventions-
förslaget.*

Kravet å läkarundersökning såsom förutsättning för minderårigs anställning å fartyg i »sjöfart till havs» är för vårt lands del till ej oväsentlig del redan tillgodosett. Enligt förordningen den 13 juli 1911 angående sjömanshusen i riket samt sjöfolks på- och avmönstring m. m. skall sålunda den, som önskar bliva inskriven vid sjömanshus, förete intyg av legitimerad läkare, ej över 6 månader gammalt, att sökanden av honom undersökts. Då inskrivning vid sjömanshus enligt samma förordning i regel är en betingelse för mönstring, gäller såsom följd härav redan nu, att sjöman över huvud ej får anställning å fartyg i utrikes fart och ej heller å en väsentlig del av passagerarfartyg i inrikes fart utan att hava undergått läkarbesiktning. Vidare stadgas i förordningen den 30 december 1922 angående vissa villkor beträffande hälsotillstånd och kroppsbeskaffenhet för vinnande av anställning å fartyg i viss fart, att för anställning såsom sjöman å fartyg, som gå i viss vidsträcktare fart (oceanfart), erfordras företeende av läkarintyg, utfärdat under loppet av de sex sista månaderna före anställningens början eller för visst fall inom kortare tid.

*Gällande
bestämmelser
i ämnet.*

Till kostnaden för ovan avsedd läkarundersökning av sjöfolk bidrager statsverket i enlighet med vissa av riksdagen godtagna grunder, vilka finnas upptagna i förordningen den 31 december 1917 angående läkarintyg för sjöfolk. För ändamålet finnes å 10:e huvudtiteln uppfört ett extra förslagsanslag under rubriken »läkarundersökning av sjöfolk».

Internationella arbetsorganisationen.

Såsom i den föreliggande propositionen omförmäles och närmare utvecklas i propositionen nr 361 till 1921 års riksdag, åligger det enligt bestämmelse i de fredsfördrag, varigenom världskriget avslutades, regeringen i stat, som tillhör den till nationernas förbund anknutna internationella arbetsorganisationen, att inom viss tid efter avslutandet av ett sammanträde av organisationens beslutande församling, internationella arbetskonferensen, underställa vid sammanträdet antagna rekommendationer (beslut avsedda att underställas vederbörande stater för vidtagande av lagstiftnings- eller andra åtgärder) och konventionsförslag (beslut avsedda att ratificeras av organisationens medlemmar) den eller de myndigheter, till vilkas kompetensområden resp. frågor höra, för beslutens omgestaltande till lag eller vidtagande av andra åtgärder.

Ärendets behandling vid 1923 års riksdag.

I anledning av nu berörda bestämmelse avlät Kungl. Maj:t till 1923 års riksdag proposition nr 198, däri Kungl. Maj:t underställde riksdagen för yttrande de å arbetskonferensens sammanträde i Genève år 1921 beslutade rekommendationer och förslag till konventioner, däribland även det nu ifrågasvarande konventionsförslaget.

Propositionen behandlades av andra lagutskottet. I avgivet utlåtande (nr 14) hemställde utskottet, att riksdagen, såvitt angick nu förevarande konventionsförslag, måtte meddela, att riksdagen för sin del ej hade något att erinra mot av chefen för socialdepartementet vid ärendets föredragning i statsrådet tillstyrkt anslutning från Sveriges sida till samma förslag. Emellertid fanns till utlåtandet fogad en reservation av åtskilliga ledamöter i utskottet, vilka i anslutning till ett av kommerskollegium i ämnet gjort uttalande förklarade sig anse, att frågan om sättet för gäldande av kostnaden för de genom förslagets tillämpning tillkommande läkarundersökningarna borde klarläggas för att, i mån så erfordrades, föreläggas riksdagen, innan ståndpunkt togs till spörsmålet om ratificering av konventionen. Utskottets hemställan bifölls av andra kammaren, medan första kammaren biföll framställt yrkande, att riksdagen på de i reservationen anförda skäl måtte förklara sig icke kunna för det dåvarande tillstyrka ratificering av konventionen. Kamrarnas sålunda fattade, sins emellan stridiga beslut funnos icke kunna sammanjämkas.

Av kommerskollegium den 17 november 1924 avgivet yttrande i ämnet.

Sedan Kungl. Maj:t i anledning av vad sålunda förekommit uppdragit åt kommerskollegium att efter samråd med socialstyrelsen och medicinalstyrelsen verkställa utredning rörande de kostnader, som skulle bliva en följd av Sveriges anslutning till ifrågasvarande konvention, samt rörande sättet för dessa kostnaders gäldande ävensom inkomma med förslag till av sådan anslutning föranledda åtgärder, avgav kommerskollegium utlåtande i ämnet den 17 november 1924. Detta åtföljdes av yttranden från bl. a. Sveriges redareförening och Sveriges fartygsbefälsförening, av vilka den förra föreningen förklarade sig anse tillräcklig orsak icke förefinnas att i den i konventionsförslaget angivna riktningen utvidga gällande lagstiftning, medan åter den senare föreningen emot förslaget framställde erinringar allenast i

formella hänseenden. Kommerskollegium anförde för egen del bl. a. följande: En anslutning till konventionsförslaget ansåge kollegium icke erfordra lagstiftning av civillags natur. Den sjöfart, varå konventionsförslaget bestämmelser skulle tillämpas, syntes kollegium böra fastställas att gälla annan fart utanför svenskt territorium än i Öresund eller å viss del av Kristianiafjorden. Enligt utredning, som verkstälts å kollegii fartygsinspektionsbyrå, kunde antalet personer under 18 års ålder, som vore anställda å svenska sjögående fartyg, uppskattas till högst omkring 1,500. De läkarintyg, varom såsom följd av konventionens antagande bleve fråga, syntes närmast vara att likställa med dem, som omförmälas i ovannämnda förordning den 31 december 1917 angående läkarintyg för sjöfolk enligt samma förordnings lydelse i kungörelse den 30 december 1922. Kostnaden för sistnämnda intyg bestredes delvis av statsmedel på närmare angivet sätt och syntes så böra bliva fallet jämväl med de intyg, som kunde föranledas av konventionens antagande. Den merutgift, som härigenom skulle åsamkas statsverket, kunde beräknas uppgå till omkring 5,000 kronor för år.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t i anslutning till nu förevarande proposition hemställt (10:e huvudtiteln s. 72), att förenämnda extra förslagsanslag för läkarundersökning av sjöfolk må för budgetåret 1925—1926 undergå höjning med visst belopp, därav 5,000 kronor beräknats för bestridande, på sätt kommerskollegium föreslagit, av viss del av gottgörelsen för den läkarundersökning, som må föranledas av konventionsförslaget biträdande.

Höjning av anslag å tionde huvudtiteln för läkarundersökning av sjöfolk.

Av det föregående framgår, att ett antagande av konventionsförslaget för Sveriges del icke kommer att medföra större praktiska konsekvenser. Den sjöfart, varå konventionsförslaget bestämmelser skola tillämpas, synes i sak kunna begränsas i enlighet med den av kommerskollegium angivna uppfattningen, vilken jämväl biträts av vederbörande departementschef. Utanför förslaget tillämpningsområde skulle såmedelst komma att falla — förutom fiske — sjöfart inomskärs och till väsentlig del även kusttrafik; och lär det vara å fartyg i sådan fart, som användningen av minderåriga förekommer i relativt största utsträckning.

Utskottets yttrande.

Till den del, som förslaget genomförande kommer att innebära en utvidgning av nu gällande bestämmelser å området, synes denna utgöra en följdriktig utveckling av redan förefintlig skyddslagstiftning och ur denna synpunkt vara i sig önskelig.

På sätt av departementschefen anmärkts, torde riksdagens medverkan erfordras för konventionsbestämmelsernas genomförande endast i vad angår kostnadsfrågan. Därest, på sätt föreslagits och jämväl av utskottet finnes önskligt, statsverket skulle komma att enligt de regler, som redan gälla beträffande vissa läkarintyg för sjöfolk, bidra till bestridande av kostnad för läkarundersökning, som må föranledas av konventionens antagande, synes enligt den härutinnan numera förebragta utredningen den kostnadsökning, som såmedelst skulle åsamkas statsverket, icke vara av någon större betydelse.

Anmärkas må i detta sammanhang, att, därest obligatorisk läkarundersökning på nu föreslaget sätt föreskrives för minderåriga, statsverkets kostnad för läkarintyg åt sjöfolk enligt hittills gällande bestämmelser därmed kommer att till en del minskas.

Enligt vad i propositionen omförmälts, har konventionen hittills ratificerats av ett flertal europeiska stater, däribland Estland, Lettland, Polen, Spanien och Italien, ratifikation gillats av parlamentet i England och förslag om ratifikation förelagts vederbörande folkrepresentationer i åtskilliga länder, däribland Tyskland och Holland, varjämte oberoende av konventionen lagstiftning av enahanda innebörd redan är gällande i Danmark och Finland.

Med hänsyn till vad ovan sålunda anförts synes det utskottet föreligga giltig anledning för Sverige att biträda det föreliggande konventionsförslaget.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela, att riksdagen för sin del icke har något att erinra mot vad i det propositionen bilagda statsrådsprotokollet av vederbörande departementschef uttalats beträffande Sveriges anslutning till ifrågavarande, riksdagen för yttrande underställda konventionsförslag.

Stockholm den 5 februari 1925.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Bror Petrén, von Sydow, Linder, Sigfrid Hansson, greve Spens* * och *Tjällgren*, fröken *Hesselgren* samt herr *Åkerberg* *;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Öberg, Hagman, Ödström, Johansson* i Kälkebo*, *Holmström* i Stockholm, *Svensson* i Skönsberg och *Anderson* i Storegården.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.